

**CONFERENTIE OVER DE TOETREDING
TOT DE EUROPESE UNIE
– OEKRAÏNE –**

**Brussel, 12 juni 2026
(OR. en)**

AD 18/26

LIMITE

CONF-UA 2

TOETREDINGSDOCUMENT

Betreft: GEMEENSCHAPPELIJK STANDPUNT VAN DE EUROPESE UNIE
- Cluster 1: Fundamentele kwesties

TOETREDINGSONDERHANDELINGEN

Oekraïne

GEMEENSCHAPPELIJK STANDPUNT VAN DE EU

(naar aanleiding van het onderhandelingsstandpunt van Oekraïne AD 16/26 CONF-UA 1)

Onderhandelingscluster: 1

Fundamentele kwesties

Inclusief Werking van de democratische instellingen, Hervorming van het openbaar bestuur, hoofdstuk 23 - Rechterlijke macht en grondrechten, hoofdstuk 24 - Justitie, vrijheid en veiligheid, Economische criteria, hoofdstuk 5 - Overheidsopdrachten, hoofdstuk 18 - Statistiek, en hoofdstuk 32 - Financiële controle

Dit standpunt van de Europese Unie is gebaseerd op haar algemene standpunt voor de toetredingsconferentie met Oekraïne (AD 9/24 CONF-UA 2) en is onderworpen aan de daarin vastgelegde onderhandelingsbeginselen, te weten:

- een standpunt dat door Oekraïne of door de EU wordt ingenomen ten aanzien van een bepaald onderhandelingshoofdstuk laat het eventueel ten aanzien van andere hoofdstukken in te nemen standpunt onverlet;
- akkoorden – ook deelakkoorden – die tijdens de onderhandelingen ten aanzien van specifieke hoofdstukken worden bereikt, kunnen pas als definitief worden aangemerkt wanneer een algeheel akkoord voor alle hoofdstukken is bereikt;
- alsook aan de in de punten 5, 11, 12, 32, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 50, 51 en 52 van het onderhandelingskader vastgelegde eisen.

De EU spoort Oekraïne aan de aanpassing van zijn wetgeving aan het EU-acquis en de effectieve uitvoering en handhaving daarvan voort te zetten, en in het algemeen al vóór de toetreding beleidsmaatregelen en instrumenten te ontwikkelen die zo nauw mogelijk aansluiten bij die van de EU.

De EU merkt op dat Oekraïne in zijn standpunt (AD 16/26 CONF-UA 1) het op 3 juni 2026 voor cluster 1 geldende EU-acquis aanvaardt, en dat het land in staat is dit acquis vanaf de datum van toetreding tot de Europese Unie uit te voeren.

1. Werking van de democratische instellingen

De EU neemt er nota van dat in het constitutioneel bestel van Oekraïne de grondslagen voor een **democratische staat** zijn vastgelegd en verzoekt het land de democratie te blijven consolideren ondanks de door de krijgswet opgelegde beperkingen. De EU merkt op dat het juridische en institutionele kader gunstig is voor de organisatie van democratische verkiezingen. De EU verzoekt Oekraïne het rechtskader te verbeteren in overeenstemming met de aanbevelingen van de OVSE/ODIHR, de EU-wetgeving en de internationale en Europese normen. De EU is ingenomen met de aanhoudende inspanningen van Oekraïne om de weerbaarheid tegen desinformatie en buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging (FIMI) tijdens verkiezingen te versterken. De EU verzoekt Oekraïne door te gaan met het versterken van een transparant, pluralistisch en onafhankelijk medialandschap, onder meer door de “TV Marathon” opnieuw te beoordelen en geleidelijk af te schaffen. Tekortkomingen bij de bestrijding van onwettige campagne- en partijfinanciering moeten worden aangepakt, en er moet worden gezorgd voor meer transparantie en doeltreffend toezicht door een betere naleving en verificatie van campagne- en partijfinancieringsregels, gestroomlijnde en versterkte controlefuncties, afschrikkende sancties en het dichtens van mazen in de wetgeving voor overtredingen door derde donoren.

De EU merkt op dat het Oekraïense parlement zijn rol blijft vervullen, hoewel het toezicht op de uitvoerende macht momenteel beperkt is. De EU onderstreept dat Oekraïne nog steeds de algehele transparantie, kwaliteit en doeltreffendheid van het wetgevingsproces moet verbeteren, ook gedurende de staat van beleg. De EU merkt voorts op dat het parlement ook een robuust kader voor integriteit moet vaststellen, met inbegrip van een gedragscode voor parlementsleden en doeltreffende monitoring van beperkingen na het beëindigen van de ambtstermijn.

De EU onderstreept dat, algemeen beschouwd, het juridische, regelgevende en institutionele kader voor **maatschappelijke organisaties** in ruime mate voorhanden is, maar dat er verbeteringen nodig zijn om een gunstig klimaat voor het maatschappelijk middenveld te waarborgen, met name om de mechanismen te versterken die maatschappelijke organisaties en mensenrechtenverdedigers beschermen tegen bedreigingen en ongepaste druk, onder meer door aanpassing aan het EU-acquis inzake strategische rechtszaken tegen publieke participatie (SLAPP). De EU onderstreept dat Oekraïne moet zorgen voor doeltreffende mechanismen voor samenwerking tussen de overheid en maatschappelijke organisaties, met inbegrip van betekenisvolle raadpleging van het maatschappelijk middenveld over wetgevings- en beleidsinitiatieven.

2. Hervorming van het openbaar bestuur

De EU merkt op dat het **strategisch kader** van Oekraïne voor de hervorming van het openbaar bestuur gedeeltelijk is afgestemd op de Europese normen. De EU merkt voorts op dat de beheers- en coördinatiemechanismen voor de uitvoering ervan goed zijn opgezet. De EU onderstreept dat, om de hervormingen vooruit te helpen, de overheids capaciteit moet worden versterkt en dat de financiële houdbaarheid van de hervormingen moet worden gewaarborgd.

De EU merkt op dat Oekraïne zich gedeeltelijk aan de Europese normen inzake **beleidsontwikkeling en -coördinatie** heeft aangepast. De EU onderstreept dat Oekraïne zijn regelgevingskader moet verbeteren en de normen inzake empirisch onderbouwde beleidsvorming en wetgevingstechniek moet verbeteren, en moet zorgen voor een doeltreffende en inclusieve openbare raadpleging.

De EU neemt er nota van dat Oekraïne zich gedeeltelijk heeft aangepast aan de Europese normen inzake **openbare dienstverlening en personeelsbeheer**. De EU verzoekt Oekraïne zijn regelgevingskader voor het ambtenarenapparaat verder af te stemmen op de beginselen verdienste, transparantie en integriteit bij selectie- en aanwervingsprocedures. Transparante rekrutering in overheidsdienst op basis van verdiensten en vergelijking moet worden hersteld en verder worden verbeterd, met passende aandacht voor de veiligheidssituatie. De EU onderstreept dat, teneinde misbruik te voorkomen, gegevens moeten worden verzameld en gemonitord over de redenen voor ontslag en over het aantal en de categorieën van tijdelijke contracten. De EU herinnert eraan dat de hervorming van het bezoldigingsstelsel van ambtenaren op basis van de indeling van functies moet worden voltooid om te zorgen voor een transparant, concurrerend en billijk salarisstelsel. De EU onderstreept dat vooruitgang moet worden geboekt bij de digitalisering van het personeelsbeheer en dat dit moet worden uitgebreid naar alle overheidsorganen.

De EU merkt op dat het Oekraïense stelsel voor **organisatie en verantwoordingsplicht** gedeeltelijk is afgestemd op de Europese normen. De EU verzoekt Oekraïne de interne organisatie van ministeries, de verantwoordingsplicht en de mechanismen voor prestatie monitoring tussen toezichthoudende en ondergeschikte organen te verbeteren. De EU verzoekt Oekraïne voorts zijn wetgeving in overeenstemming te brengen met de wet inzake administratieve procedures en ervoor te zorgen dat er geen ongerechtvaardigde uitzonderingen op de toepassing van de wet worden ingevoerd. De EU onderstreept dat de wet inzake administratieve procedures volledig moet worden uitgevoerd en de monitoring daarvan moet worden gewaarborgd. De EU verzoekt Oekraïne tevens verdere vooruitgang te boeken bij de decentralisatiehervorming.

De EU neemt er nota van dat het Oekraïense systeem voor **dienstverlening** in hoge mate is aangepast aan de Europese normen. De EU verzoekt Oekraïne door te gaan met de ontwikkeling van het netwerk van administratieve dienstencentra, en ervoor te zorgen dat personen met een handicap of bijzondere behoeften gemakkelijk toegang krijgen. De EU verzoekt Oekraïne te zorgen voor verdere aanpassing van de wetgeving aan het EU-acquis op dit gebied.

De EU neemt er nota van dat Oekraïne beschikt over een beproefd wettelijk en institutioneel kader voor het **beheer van overheidsfinanciën**. De EU onderstreept dat Oekraïne de uitvoering van wetgeving verder moet verbeteren. De EU verzoekt Oekraïne het begrotingskader voor de middellange termijn en de kwaliteit van de overheidsuitgaven verder te verbeteren, met name door de methode voor uitgaventoetsingen te verbeteren en jaarlijkse uitgaventoetsingen van de overheidsbegroting uit te voeren. De EU verzoekt Oekraïne de monitoring van begrotingsrisico's te verbeteren, met name door de methode voor het beoordelen van begrotingsrisico's in verband met overheidsinvesteringen, staatsbedrijven en lokale begrotingen te verbeteren. De EU verzoekt Oekraïne het beheer van overheidsinvesteringen te blijven verbeteren in overeenstemming met de routekaart voor de hervorming van het beheer van overheidsinvesteringen en het bijbehorende actieplan. De EU moedigt Oekraïne aan de transparantie van en het toezicht op het begrotingsproces te versterken, met name door ervoor te zorgen dat de begrotingsgegevens voor alle subsectoren van de algemene overheid tijdig en regelmatig openbaar beschikbaar zijn, door het toepassingsgebied van de begrotingsplanning op middellange termijn uit te breiden tot de algemene overheid en door een onafhankelijke begrotingsinstelling op te richten.

3. Hoofdstuk 23 – Rechterlijke macht en grondrechten

De EU benadrukt dat het wetgevings- en institutionele kader van Oekraïne gedeeltelijk is afgestemd op het EU-acquis en de relevante Europese normen voor de **werking van de rechterlijke macht**. De EU neemt nota van het voornemen van Oekraïne om de onafhankelijkheid en de capaciteit van zijn bestuursorganen voor justitie en rechtsvervolging en de selectie van de leden ervan op basis van verdiensten verder te versterken, het justitieel bestuur te stroomlijnen, het beheer en de middelen van rechtbanken te verbeteren, de verantwoordingsplicht en de integriteit op alle niveaus te consolideren, de toegankelijkheid en de kwaliteit van justitie te waarborgen en te zorgen voor een efficiënte rechtsbedeling in overeenstemming met het EU-acquis en de Europese normen.

De EU is ingenomen met de vooruitgang die Oekraïne heeft geboekt bij het bevorderen van **de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid** van de rechterlijke macht. De EU neemt met voldoening nota van de plannen van Oekraïne om de justitiële instellingen weerbaarder te maken tegen gevallen van interne en externe inmenging. De EU neemt met bezorgdheid nota van recente ontwikkelingen die de vooruitgang bij de justitiële hervorming dreigen te ondermijnen, met name de vertraging bij de benoeming van kandidaten voor recentelijk heropende instellingen. In de toekomst moet Oekraïne de onafhankelijkheid, de integriteit, de status en de capaciteiten van de bestuursorganen en de zelfbestuursorganen voor justitie en rechtsvervolgning verder versterken, en het systeem voor het justitiële bestuur en het beheer van de rechtbanken, alsook het openbaar ministerie optimaliseren. De EU neemt nota van de toezegging van Oekraïne om te zorgen voor een systeem van willekeurige toewijzing van zaken in het openbaar ministerie op basis van duidelijke en objectieve criteria en om een dergelijk systeem in de rechtbanken verder te verbeteren. De EU onderstreept het belang van de aanhoudende inspanningen van Oekraïne om de onafhankelijkheid te versterken van rechters van gewone rechtbanken, van het Hooggerechtshof en van het Grondwettelijk Hof, van openbare aanklagers, en van de Staatsrechtelijke Administratie, met inbegrip van normen, in het kader van de selectie- en benoemingsprocedures, die gebaseerd zijn op een hoge mate van integriteit, op transparantie en op verdienste, alsmede de verdere verbetering daarvan. Daartoe onderstreept de EU het belang van betekenisvolle betrokkenheid op tijdelijke basis van door internationale partners aangewezen onafhankelijke deskundigen bij de huidige en toekomstige selectieprocedures. Oekraïne moet het ambt van procureur-generaal depolitiseren, onder meer door de selectie- en de ontslagprocedure objectiever en transparanter te maken en meer op verdiensten te baseren, een en ander rekening houdend met de Europese normen. Oekraïne moet ook het systeem voor de wraking van rechters verbeteren om het in overeenstemming te brengen met de Europese normen.

De EU neemt er nota van dat Oekraïne zijn juridisch en institutioneel kader inzake **verantwoordingsplicht** aanzienlijk heeft versterkt. De EU neemt er met voldoening nota van dat Oekraïne de doorlichting van rechters en de attestatie van openbare aanklagers goed blijft uitvoeren. Om tastbare resultaten te bereiken, moeten de doorlichting en de attestatie echter sneller verlopen. De EU onderstreept dat Oekraïne de maatregelen ter voorkoming van corruptie in de rechterlijke macht moet blijven versterken, met name door middel van een verbeterd systeem van integriteitsverklaringen en -verificaties voor rechters. De EU neemt er tevens nota van dat het tuchtrechtelijk kader voor rechters en openbare aanklagers verder moet worden verbeterd, onder meer door de achterstand in tuchtzaken aan te pakken, de tuchtmaatregelen en de handhaving daarvan te versterken, en de algemene inspectiedienst binnen het openbaar ministerie te versterken.

De EU neemt nota van de inspanningen van Oekraïne om de **kwaliteit** van de justitie te verbeteren, onder meer door middel van een beter juridisch en institutioneel kader voor de selectie van rechters en openbare aanklagers, maar merkt op dat het ernstig tekort aan rechters en ondersteunend personeel nog moet worden aangepakt. Een tekort aan financiële en personele middelen heeft negatieve gevolgen voor de kwaliteit en de efficiëntie van het rechtsstelsel. Er moet een doeltreffend systeem voor de periodieke prestatie-evaluatie van rechters en openbare aanklagers worden opgezet, op basis van duidelijke en objectieve criteria. De EU verzoekt Oekraïne de **efficiëntie** van het rechtsstelsel te verbeteren, met bijzondere aandacht voor het aanpakken van de achterstand bij de behandeling van zaken en het gebrek aan uniformiteit van de jurisprudentie, alsook vooruitgang te boeken met zijn digitaliseringssysteem. De EU onderstreept het belang van een snelle oprichting en volledige werking van de nieuwe administratieve rechtbank om zaken tegen nationale overheidsinstanties te behandelen, na een geloofwaardige selectieprocedure waarbij onafhankelijke deskundigen die door internationale partners zijn aangewezen, op een betekenisvolle manier worden betrokken. De EU onderstreept voorts dat de balie en het nationaal opleidingsinstituut voor rechters moeten worden hervormd, waarbij door internationale partners aangewezen onafhankelijke deskundigen op zinvolle wijze worden betrokken, dat de opleiding van rechters en openbare aanklagers moet worden afgestemd op de Europese normen, onder meer door de invoering van een transparante en op verdiensten gebaseerde selectieprocedure voor het nationaal opleidingsinstituut voor rechters en de modernisering van haar curricula, onderwijs, behoeftenanalyse en evaluatiemethoden, en dat vooruitgang moet worden geboekt bij de hervorming van het juridisch onderwijs, onder meer door het juridisch onderwijs en de opleiding op het gebied van rechtshandhaving op institutioneel niveau te scheiden. Oekraïne moet ook de wetgeving inzake de procedure van het Grondwettelijk Hof verbeteren, rekening houdend met de aanbevelingen van de Commissie van Venetië, systemische maatregelen nemen om de handhaving van beslissingen van nationale rechtbanken en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens te verbeteren, onder meer door wettelijke moratoria te herzien en te zorgen voor de adequate verzameling van gegevens over handhaving, en de alternatieve geschillenbeslechting uitbreiden en rechtsbijstand blijven ontwikkelen.

De EU benadrukt dat Oekraïne tastbare vooruitgang moet boeken in de strijd tegen straffeloosheid voor internationale kernmisdrijven op nationaal niveau. Met name door de bepalingen van het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof verder te implementeren in het Oekraïense rechtsstelsel en door te zorgen voor duurzame vooruitgang in de richting van een solide staat van dienst op het gebied van binnenlandse onderzoeken, vervolgingen en veroordelingen van internationale kernmisdrijven.

De EU merkt op dat het wetgevings- en institutionele kader van Oekraïne op het gebied van **corruptiebestrijding** geleidelijk is verbeterd en gedeeltelijk is afgestemd op het EU-acquis. De EU benadrukt dat verdere substantiële verbeteringen nodig zijn, zowel wat preventieve als repressieve maatregelen betreft. De EU onderstreept met klem dat de onafhankelijkheid en de doeltreffendheid van de gespecialiseerde instellingen voor corruptiebestrijding en van andere bevoegde instellingen moeten worden gewaarborgd door hun capaciteiten en mandaten verder te versterken. De EU onderstreept voorts dat Oekraïne de rechtsbevoegdheid van het nationale bureau voor corruptiebestrijding van Oekraïne moet uitbreiden tot alle openbare functies met een hoog risico, waaronder de leiding van het kabinet van de president, de hoofden van regionale overheden enz., en de afdeling corruptiebestrijding van het openbaar ministerie (SAPO) de operationele capaciteit en de nodige bevoegdheden moet verlenen om strafrechtelijke procedures tegen parlementsleden te starten zonder de goedkeuring van de procureur-generaal. De EU verzoekt Oekraïne het kader ter preventie van corruptie zowel op centraal als op lokaal niveau verder te versterken, onder meer door middel van gerichte corruptiebestrijdingsmaatregelen. Voorts verzoekt de EU Oekraïne voortdurend uitvoering te geven aan het beleidskader voor corruptiebestrijding, met inbegrip van het mainstreamen van corruptiebestrijding, gerichte beoordelingen en contextspecifieke maatregelen gericht op de meest kwetsbare sectoren zoals justitie, rechtshandhaving, overheidsopdrachten (met name op defensiegebied), staatsbedrijven, infrastructuur, douane en belastingen, bouw en grondbeheer, natuurlijke hulpbronnen en de winning ervan, en onderwijs. De EU onderstreept dat bijzondere aandacht moet worden besteed aan het beheer van middelen, ook van de EU, die verband houden met oorlogsgerelateerde internationale bijstand en wederopbouw. Wat handhaving betreft, onderstreept de EU ook dat Oekraïne verdere vooruitgang moet boeken bij het aanpakken van straffeloosheid en systemische corruptiepatronen op centraal en lokaal niveau, waarvoor toereikende middelen en robuuste en alomvattende benaderingen nodig zijn op basis van een echt politiek engagement en een strategische langetermijnvisie. De EU herinnert eraan dat hiervoor aanzienlijke vooruitgang moet worden geboekt met het realiseren van een solide staat van dienst op het gebied van onderzoeken, vervolgingen en veroordelingen in corruptiezaken, en met name definitieve veroordelingen op hoog niveau. De EU herinnert aan de toezegging van Oekraïne om het automatisch afsluiten van prominente corruptiezaken na het verstrijken van de termijnen voor vooronderzoek in te trekken, en benadrukt dat dit voor alle zaken moet gelden en dat de bestaande termijnen moeten worden herzien om doeltreffend onderzoek te waarborgen.

De EU merkt op dat het juridisch en institutioneel kader van Oekraïne gedeeltelijk is afgestemd op het EU-acquis en de Europese normen inzake de **grondrechten**, en benadrukt dat de uitvoering ervan nog verbetering behoeft om het genot van de grondrechten in de praktijk, door iedereen, te waarborgen, onder meer door de capaciteit en de onafhankelijkheid van de instellingen voor bescherming van de grondrechten te versterken.

De EU neemt er nota van dat, wat de preventie van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling en het **gevangenisstelsel** betreft, het juridisch en institutioneel kader over het algemeen voorhanden is, maar dat bepaalde aspecten niet voldoen aan de Europese normen op dit gebied. De EU neemt nota van de toezegging van Oekraïne om zijn rechtskader in dit verband te actualiseren. De EU onderstreept dat verdere inspanningen nodig zijn om de uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens op dit gebied uit te voeren en om gevolg te geven aan de aanbevelingen van het Europees Comité inzake de voorkoming van folteringen, door de overbevolking, de mishandeling van gedetineerden en veroordeelden en de slechte omstandigheden in gevangenissen en detentiecentra aan te pakken.

De EU merkt op dat het rechtskader op het gebied van **gegevensbescherming** niet volledig is afgestemd op het EU-acquis. De EU onderstreept dat Oekraïne zich volledig moet aanpassen aan de algemene verordening gegevensbescherming en de richtlijn gegevensbescherming bij rechtshandhaving. De EU onderstreept het belang van een snelle vaststelling van de wetsontwerpen inzake de bescherming van persoonsgegevens, de nationale commissie voor de bescherming van persoonsgegevens en de toegang tot openbare informatie. De institutionele capaciteit moet aanzienlijk worden uitgebreid om te voldoen aan de prerogatieven van het agentschap voor gegevensbescherming overeenkomstig het EU-acquis.

De EU merkt op dat, wat de **vrijheid van meningsuiting** betreft, het juridisch en institutioneel kader van Oekraïne gedeeltelijk is afgestemd op het EU-acquis en de Europese normen. De EU neemt nota van het voornemen van Oekraïne om zich aan te passen aan het EU-acquis inzake strategische rechtszaken tegen publieke participatie, de Europese verordening mediavrijheid en de digitaaldienstenverordening. De EU onderstreept dat Oekraïne zich moet blijven inspannen om de volledige onafhankelijkheid te waarborgen van de mediatoezichthouder – de Nationale Raad van Oekraïne voor de radio- en televisieomroep. De EU onderstreept tevens het belang van waarborgen voor de onafhankelijke werking van publieke media en regels inzake de toewijzing van overheidsreclame, de snelle en doeltreffende toepassing van maatregelen en waarborgen voor de veiligheid en de onafhankelijkheid van journalisten, de eerbiediging van hun rol op het gebied van publieksvoorlichting, verantwoordingsplicht voor gevallen van intimidatie en pesterijen van journalisten, de uitvoering van maatregelen ter ondersteuning van lokale publieke media en een adequate en consistente aanpak van de toegang van journalisten tot informatie, ook in het kader van de krijgswet. De EU onderstreept dat de hervorming van de media onverwijld moet worden doorgevoerd om het risico op een nieuwe opkomst van monopolistische of oligarchische structuren te beperken. De EU neemt nota van het voornemen van Oekraïne om uitvoering te geven aan de routekaart ter ondersteuning van het opnieuw tot stand brengen van een pluralistische, transparante en onafhankelijke mediaruimte na de beëindiging of annulering van de staat van beleg.

Wat **gendergelijkheid en non-discriminatie** betreft, op het vlak waarvan Oekraïne zijn wetgeving gedeeltelijk heeft aangepast aan het EU-acquis, neemt de EU nota van de plannen van Oekraïne om ook te zorgen voor aanpassing aan de EU-richtlijnen inzake minimumnormen voor gelijkheidsorganen. De EU onderstreept dat inspanningen nodig zijn om het rechtskader voor de bestrijding van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven af te stemmen op het kaderbesluit betreffende de bestrijding van bepaalde vormen en uitingen van racisme en vreemdelingenhaat door middel van het strafrecht. De EU neemt nota van het voornemen van Oekraïne om zijn Wetboek van Strafrecht en Wetboek van Strafvordering dienovereenkomstig te wijzigen. De EU stelt vast dat het rechtskader inzake non-discriminatie onduidelijk is wat betreft de reikwijdte (gebieden) van de bescherming tegen discriminatie, maar neemt nota van het voornemen van Oekraïne om zijn wetgeving aan te scherpen, onder meer wat betreft maatregelen ter voorkoming en bestrijding van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid en genderidentiteit, en om zijn wetgeving inzake kosteloze rechtsbijstand voor slachtoffers van dergelijke strafbare feiten te wijzigen. De EU juicht toe dat Oekraïne voornemens is een wet aan te nemen waarbij het instituut van het geregistreerd partnerschap (met inbegrip van partnerschappen tussen personen van hetzelfde geslacht) wordt ingevoerd, in overeenstemming met het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 1 juni 2023. De EU onderstreept dat de nationale wetgeving volledig in overeenstemming moet worden gebracht met de EU-wetgeving op het gebied van gelijkheid en non-discriminatie. De EU neemt nota van de plannen van Oekraïne om te zorgen voor volledige aanpassing aan het EU-acquis inzake gendergelijkheid en de bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, met name om alle vormen van gendergerelateerd geweld en huiselijk geweld doeltreffend aan te pakken en de beschikbaarheid en de duurzaamheid van gespecialiseerde hulpdiensten voor slachtoffers van geweld te verbeteren. De EU onderstreept dat de uitvoering van de wetgeving inzake de bestrijding van discriminatie en haatzaaiende uitlatingen moet worden verbeterd, evenals de handhavingscapaciteit van wetshandhavers en de parlementaire commissaris voor de mensenrechten. De EU moedigt Oekraïne aan om ervoor te zorgen dat gegevens worden verzameld over geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, alsmede over discriminatie, uitgesplitst naar soort discriminatie en type van strafbaar feit. De EU neemt nota van de plannen van Oekraïne om het systeem voor het monitoren en registreren van misdrijven die zijn ingegeven door onverdraagzaamheid op grond van genderidentiteit en seksuele gerichtheid te verbeteren, en om de systematische verzameling en analyse van gegevens over genderongelijkheden te verbeteren.

De EU neemt er nota van dat Oekraïne maatregelen neemt om de rechten van **personen met een handicap** verder te bevorderen, onder meer wat betreft toegankelijkheidseisen voor producten en diensten, en om vooruitgang te boeken in de richting van de-institutionalisering door een alomvattende strategie uit te voeren. De EU onderstreept dat inspanningen nodig zijn om uitvoering te geven aan de Europese en internationale normen op dit gebied, waaronder het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en om te zorgen voor verdere aanpassing aan het EU-acquis. De EU verzoekt Oekraïne tevens door te gaan met de overgang naar een op de mensenrechten gebaseerd beoordelingssysteem voor handicaps.

De EU neemt nota van het voornemen van Oekraïne om de bescherming van de **rechten van het kind** online en offline te handhaven en te verbeteren door verdere aanpassing aan het EU-acquis en de Europese normen inzake kindvriendelijke justitie, alsmede door het mechanisme voor sociale bescherming van kinderen te versterken en het recht van kinderen om in een veilige omgeving te worden opgevoed te waarborgen. De EU wijst erop dat Oekraïne beslissende vooruitgang moet boeken bij het opzetten van een geïntegreerd kindbeschermingssysteem, bij de de-institutionalisering van kinderen zonder ouderlijke zorg en kinderen met een handicap, en bij het waarborgen van de overgang naar gezins- of gemeenschapszorg – ook met het oog op de voorbereiding op de terugkeer van kinderen die door Ruslands aanvalsoorlog ontheemd zijn geraakt, waaronder de kinderen die onrechtmatig door Rusland zijn gedeporteerd of overgebracht. Dit vereist ook dat hoogwaardige, uitgesplitste en geactualiseerde gegevens over kinderen in instellingen beschikbaar zijn.

De EU neemt nota van de toezegging van Oekraïne om de aanpassing aan het EU-acquis inzake procedurele rechten van verdachten en beklaagden in strafprocedures te verbeteren. Wat de rechten van slachtoffers van misdrijven betreft, neemt de EU er nota van dat Oekraïne voornemens is een wet aan te nemen inzake de schadeloosstelling van slachtoffers van gewelddadige strafbare feiten en verzoekt zij Oekraïne verdere wetgevingsmaatregelen te nemen om zich aan te passen aan de richtlijn slachtofferrechten, met name wat betreft de kwesties in verband met de individuele beoordeling van slachtoffers en de beschikbaarheid van specifieke beschermingsmaatregelen, ook voor kindslachtoffers van strafbare feiten.

De EU neemt er nota van dat het rechtskader van Oekraïne over het algemeen in overeenstemming is met de Europese normen inzake de rechten van **personen die tot nationale minderheden behoren**. De EU onderstreept dat dit rechtskader na het einde van de staat van beleg verder moet worden herzien in het licht van de Europese normen om de rechten van elke nationale minderheid in haar specifieke omstandigheden ten volle te waarborgen. De EU verzoekt Oekraïne zinvol overleg te blijven plegen met vertegenwoordigers van nationale minderheden en de verantwoordelijke autoriteiten voldoende middelen en mogelijkheden voor capaciteitsopbouw ter beschikking te stellen. In dit verband neemt de EU nota van het voornemen van Oekraïne om de capaciteit van de parlementaire commissaris voor de mensenrechten te versterken om informatie over de rechten van personen die tot nationale minderheden (gemeenschappen) behoren te volgen en feiten betreffende discriminerende handelingen en praktijken in kaart te brengen. De EU moedigt Oekraïne aan de gegevens van de volkstelling van 2001 bij te werken. De EU benadrukt dat de raad van nationale minderheden zich verder moet ontwikkelen tot een representatief orgaan voor de dialoog met de Oekraïense autoriteiten over het beleid inzake nationale minderheden.

De EU benadrukt dat Oekraïne ervoor moet zorgen dat zijn wetgevingskader bij de toetreding volledig is afgestemd op het EU-acquis zodat het volledige genot van **EU-burgerschapsrechten** wordt gewaarborgd.

4. Hoofdstuk 24 – Justitie, vrijheid en veiligheid

De EU neemt er nota van dat het rechtskader van Oekraïne op het gebied van de **bestrijding van zware en georganiseerde criminaliteit** en samenwerking op het gebied van rechtshandhaving gedeeltelijk in overeenstemming is gebracht met het EU-acquis. De EU onderstreept dat verdere inspanningen nodig zijn om het juridisch en strategisch kader te ontwikkelen in overeenstemming met de resultaten van de nationale dreigingsevaluatie van de zware en georganiseerde criminaliteit (Socta) en om institutionele capaciteit op te bouwen voor de uitvoering van dit kader, met name wat betreft inlichtingengestuurde rechtshandhaving, informatiebeheer en -analyse, en de samenwerking tussen instanties. De EU moedigt Oekraïne aan te zorgen voor de correcte uitvoering van het overkoepelende strategische plan voor de hervorming van de rechtshandavingssector voor 2023-2027 en van een bijbehorend actieplan voor de uitvoering ervan. Voorts verzoekt de EU Oekraïne de onderzoeksbevoegdheid duidelijk tussen de instanties voor vooronderzoek af te bakenen en geleidelijk het e-casemanagementsysteem in te voeren. De EU verzoekt Oekraïne de algemene strategische en operationele coördinatie van de bestrijding van zware en georganiseerde criminaliteit te versterken en de wetgeving inzake getuigenbescherming en criminele inlichtingen te moderniseren. De EU onderstreept dat Oekraïne de onafhankelijkheid en de integriteit van de rechtshandavingsinstanties moet versterken en ervoor moet zorgen dat deze over voldoende middelen beschikken, en dat Oekraïne transparante en op verdiensten gebaseerde aanwervings- en selectieprocedures moet invoeren voor leidinggevende functies in rechtshandavingsinstanties en openbare ministeries. Oekraïne moet een uitgebreide wet ter hervorming van het staatsbureau voor onderzoek aannemen en uitvoeren, naar het model van het bureau voor economische veiligheid van Oekraïne, waarbij door internationale partners aangewezen onafhankelijke deskundigen op zinvolle wijze worden betrokken. De EU benadrukt dat de samenwerking van Oekraïne met de EU-lidstaten, Cepol, Europol, Eurojust en het Europees Openbaar Ministerie (EOM) op het gebied van rechtshandhaving, alsook de zeer actieve betrokkenheid van Oekraïne bij Empact, positieve resultaten opleveren. De EU merkt op dat deze inspanningen verder moeten worden opgevoerd. Oekraïne werkt ook actief samen met Eurojust in het kader van het gemeenschappelijk onderzoeksteam voor de veronderstelde, meest ernstige internationale misdrijven die in Oekraïne zijn gepleegd, alsook met het Internationaal Centrum voor de vervolging van het misdrijf agressie tegen Oekraïne (ICPA), en heeft ook een verbindingsofficier gedetacheerd op het centrale niveau van het EOM.

De EU onderstreept dat verdere inspanningen nodig zijn om de staat van dienst op het gebied van onderzoeken, vervolgingen en definitieve veroordelingen op alle gebieden van zware en georganiseerde criminaliteit, met inbegrip van het witwassen van geld, te consolideren. De EU neemt er nota van dat de respons van rechtshandavingsinstanties op georganiseerde criminaliteit, met name het onderzoeken van criminele netwerken met een hoog risico, proactiever en systematischer moet zijn. De EU onderstreept tevens dat Oekraïne moet aantonen dat het op een geloofwaardige en systematische manier financiële onderzoeken instelt in het kader van de aanpak van zware en georganiseerde criminaliteit, waaronder het witwassen van geld, met een toename van de inbeslagneming en confiscatie van vermogensbestanddelen tot gevolg. De EU moedigt Oekraïne aan niet alleen meer gebruik te maken van financiële onderzoeken, maar ook zijn capaciteit op te bouwen om complexe financiële zaken aan te pakken. Oekraïne moet ervoor zorgen dat de wetgeving inzake onderzoek naar en strafbaarstelling van witwassen en terrorismefinanciering in overeenstemming is met het EU-acquis en de internationale normen, zoals die van de Financiële actiegroep en Moneyval. De EU neemt nota van de toezegging van Oekraïne om capaciteit op te bouwen op het gebied van de bevrozing en confiscatie van vermogensbestanddelen, en verzoekt het land de desbetreffende wetgeving aan te scherpen en zijn systeem voor de ontneming en het beheer van vermogensbestanddelen te hervormen, met inbegrip van de doeltreffende hervorming van het nationaal agentschap voor het opsporen, traceren en beheren van vermogensbestanddelen die zijn verkregen uit corruptie en andere misdrijven (ARMA), in overeenstemming met het Oekraïneplan.

De EU verzoekt Oekraïne alle nodige wetgeving en uitvoeringsmaatregelen aan te nemen om te zorgen voor volledige aanpassing aan het EU-acquis op het gebied van **cybercriminaliteit**, en toe te treden tot het tweede aanvullend protocol bij het Verdrag van Boedapest teneinde cybercriminaliteit doeltreffend te kunnen bestrijden. Oekraïne moet ook blijk geven van een solide staat van dienst op het gebied van de preventie en de bestrijding van cybercriminaliteit, en daartoe de persoonlijke capaciteiten van de actoren van het nationale cyberbeveiligingssysteem versterken.

De EU neemt nota van het voornemen van Oekraïne om zijn regelgevingskader volledig af te stemmen op de internationale normen en het EU-acquis op het gebied van **seksueel misbruik van kinderen, ook online**, en om zijn capaciteit in het algemeen te versterken, en verzoekt Oekraïne bijzondere aandacht te besteden aan de bescherming en de preventie (met inbegrip van het voorkomen van revictimisatie) van online en offline seksueel misbruik van kinderen.

De EU neemt er nota van dat er in Oekraïne grote aantallen vuurwapens aanwezig zijn, ook in handen van burgers, en verzoekt Oekraïne het illegale bezit van en de **handel in vuurwapens en handvuurwapens en lichte wapens (SALW)** te voorkomen en te bestrijden. De EU verzoekt Oekraïne zijn nationale contactpunt voor vuurwapens en zijn eengemaakt wapenregister volledig operationeel te maken. De EU benadrukt dat Oekraïne meer inspanningen moet leveren voor de bewustmaking, outreach en voorlichting over de gevaren en risico's in verband met misbruik en illegaal bezit van en illegale handel in SALW, alsmede voor het verlagen van het aantal illegale vuurwapens door legalisering, vrijwillige inlevering en onbruikbaarmaking. De EU is ingenomen met het feit dat Oekraïne voornemens is een nationaal actieplan ter bestrijding van de illegale handel in vuurwapens op te stellen dat alle belangrijke gebieden bestrijkt, en onderstreept dat dit moet worden voorafgegaan door een alomvattende nationale dreigingsevaluatie op het gebied van de beheersing van SALW.

De EU merkt op dat Oekraïne een land van herkomst, doorreis en bestemming van **mensenhandel** is en zijn maatregelen ter bestrijding van mensenhandel moet aanscherpen, waarbij bijzondere aandacht moet uitgaan naar kwetsbare personen en kinderen. De EU onderstreept dat Oekraïne zijn wetgeving inzake mensenhandel volledig moet aanpassen aan het EU-acquis, ook wat betreft de aansprakelijkheid van rechtspersonen voor strafbare feiten in verband met mensenhandel, en een strengere controle moet instellen op rechtspersonen, met name op die welke zich bezighouden met draagmoederschap en andere reproductietechnologieën, en met kinderen, om mensenhandel te voorkomen en op te sporen. De EU neemt er nota van dat Oekraïne werkt aan een nationaal actieplan ter bestrijding van mensenhandel en voornemens is procedures vast te stellen voor de toekenning van de status van slachtoffer en te zorgen voor tijdige financiële bijstand aan slachtoffers, alsmede de internationale samenwerking te versterken om de juridische bescherming en bijstand van Oekraïense slachtoffers van mensenhandel in het buitenland te waarborgen. De EU onderstreept dat bij alle onderzoeken en vervolgingen consequent een slachtoffergerichte aanpak moet worden gevolgd. De EU benadrukt dat Oekraïne in dit verband nog steeds blijf moet geven van een solide staat van dienst op het gebied van proactieve onderzoeken, vervolgingen en definitieve veroordelingen.

De EU neemt er nota van dat het rechtskader van Oekraïne gedeeltelijk is aangepast aan het EU-acquis op het gebied van drugs en verzoekt Oekraïne te zorgen voor volledige aanpassing. De EU neemt er nota van dat de **samenwerking op het gebied van drugs** tussen de rechtshandhavingsautoriteiten van Oekraïne en hun tegenhangers in de EU-landen goed verloopt. De EU verzoekt Oekraïne een overkoepelend strategisch kader op het gebied van drugs vast te stellen, dat gericht is op zowel het terugdringen van vraag en aanbod als op drugsgerelateerde schade. De EU wijst voorts op het plan van Oekraïne om zijn institutionele kader te versterken en operationeel te maken, met name door versterking van de capaciteit van het nationaal drugswaarnemingscentrum en de oprichting van een systeem voor vroegtijdige waarschuwing voor de uitwisseling van informatie over nieuwe psychoactieve stoffen. De EU onderstreept dat het, naast de aanpassing van het wetgevings- en strategisch kader aan het EU-acquis, van cruciaal belang is dat Oekraïne solide resultaten boekt op het gebied van inbeslagnames van drugs en vervolgingen en veroordelingen in drugsgerelateerde zaken, alsmede systematische confiscatie van criminele vermogensbestanddelen en snelle vernietiging van geconfisqueerde drugs. De EU verzoekt Oekraïne tevens om, in nauwe samenwerking met het Drugsagentschap van de Europese Unie (EUDA), de gegevensverzameling over alle drugsgerelateerde indicatoren verder te ontwikkelen en de operationele samenwerking ter bestrijding van de drugshandel te intensiveren, onder meer binnen Empact en met Europol.

De EU merkt op dat het rechtskader van Oekraïne op het gebied van **terrorismebestrijding** gedeeltelijk is afgestemd op het EU-acquis. De EU benadrukt dat er verdere inspanningen nodig zijn om het probleem van de strafbaarstelling van met terrorisme verband houdende strafbare feiten, terrorismefinanciering en het witwassen van geld aan te pakken. De EU neemt nota van de toezegging om de benodigde wijzigingen vast te stellen om het rechtskader aan te passen aan de wetgeving inzake precursoren voor explosieven, terroristische online-inhoud en bescherming van kritieke infrastructuur. De EU verzoekt Oekraïne een strategisch kader aan te nemen om radicalisering en gewelddadig extremisme te voorkomen en neemt er nota van dat Oekraïne vastbesloten is zijn institutionele kader te verbeteren door een centrale entiteit aan te wijzen die verantwoordelijk is voor de coördinatie van de preventie van radicalisering en gewelddadig extremisme. De EU neemt er nota van dat Oekraïne zich ertoe verbindt de veerkracht van **kritieke infrastructuur** te vergroten door zich verder aan te passen aan het EU-acquis, de bevoegde autoriteiten en hun bevoegdheden duidelijk te definiëren, een centraal contactpunt op te richten voor de coördinatie van aangelegenheden in verband met de veerkracht van kritieke entiteiten en de internationale samenwerking te versterken.

De EU merkt op dat Oekraïne de grondbeginselen van **justitiële samenwerking in strafzaken, burgerlijke en handelszaken** in zijn wetgeving heeft verankerd, maar dat verdere afstemming op alsook uitvoering van het EU-acquis nodig is, waaronder grondwetswijzigingen die de uitlevering van Oekraïense burgers toestaan. De EU onderstreept dat Oekraïne bereid is zich te richten op de uitvoering en correcte toepassing van de desbetreffende internationale verdragen, in het bijzonder de Haagse verdragen. De EU verzoekt Oekraïne zijn administratieve capaciteit op te voeren zodat het voldoet aan de EU-voorschriften inzake justitiële samenwerking in strafzaken, burgerlijke en handelszaken, en te zorgen voor doeltreffende samenwerking met Eurojust en het EOM.

De EU neemt er nota van dat Oekraïne het **Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof** heeft geratificeerd. De EU onderstreept dat de omzetting van de bepalingen van het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof in het Oekraïense rechtsstelsel van cruciaal belang is om het rechtsstelsel van Oekraïne te versterken als het land zijn rechtsmacht uitoefent in strafzaken ten aanzien van degenen die verantwoordelijk zijn voor **internationale misdrijven**. De EU neemt er voorts nota van dat Oekraïne een eerste wet tot wijziging van de Oekraïense wetboeken van strafrecht en van strafvordering heeft aangenomen in verband met de ratificatie van het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof. De EU verzoekt Oekraïne alle nodige stappen te zetten naar volledige harmonisatie van de Oekraïense rechtsorde met het Statuut van Rome, als onderdeel van een systemische hervormingsinspanning op lange termijn.

De EU merkt op dat Oekraïne op het gebied van **migratie** duidelijke coördinatiemechanismen moet vaststellen en implementeren tussen de nationale autoriteiten die betrokken zijn bij het beheer van migratie, en met name een mechanisme moet ontwikkelen voor de coördinatie tussen instanties in geval van een migratiecrisis. De EU verzoekt Oekraïne de hervorming van de staatsdienst voor migratie in dit verband te voltooien. De EU neemt nota van het voornemen van Oekraïne om de benodigde wijzigingen op het gebied van legale migratie vast te stellen om de wetgeving af te stemmen op de gecombineerde vergunning voor werk en verblijf voor onderdanen van derde landen (ook seizoenarbeiders), met een aantal bepalingen inzake gezinshereniging en langdurig ingezetenen, met regels inzake de voorwaarden voor toegang en verblijf voor hooggekwalificeerde werknemers via de Europese blauwe kaart en voor studenten en onderzoekers, en met regels inzake binnen een onderneming overgeplaatste personen. De EU neemt er voorts nota van dat Oekraïne van plan is om de wetgeving aan te passen aan het EU-acquis op het gebied van irreguliere migratie, in het bijzonder wat de smokkel van migranten betreft, en verzoekt Oekraïne wijzigingen aan te brengen om de wetgeving af te stemmen op de richtlijn inzake sancties tegen werkgevers. De EU benadrukt dat er meer financiële, personele en technische middelen voor migratie moeten worden vrijgemaakt, met name om irreguliere migratie te voorkomen en bestrijden. Ook verzoekt de EU Oekraïne te zorgen voor adequate opvangcapaciteit en terugkeerprocedures in overeenstemming met het EU-acquis toe te passen.

De EU vraagt Oekraïne zich volledig aan te passen aan het EU-acquis inzake **asiel**, met name wat betreft het tijdig opsporen van categorieën personen in kwetsbare situaties en het waarborgen van de rechten van personen die asiel aanvragen. De EU verzoekt Oekraïne tevens zijn capaciteit te versterken zodat het is voorbereid op een toename van het aantal asielzoekers en vluchtelingen, en de daarbij betrokken nationale autoriteiten te versterken, onder meer door passende middelen toe te wijzen.

De EU neemt er nota van dat het visumbeleid van Oekraïne nog niet volledig in overeenstemming is met dat van de EU, en verzoekt Oekraïne reeds rekening te houden met het EU-acquis inzake visa voor geleidelijke afstemming, waaruit de inzet van het land voor volledige afstemming blijkt. De EU verzoekt Oekraïne ook zijn visumbeleid volledig af te stemmen op de lijst van visumplichtige landen, met bijzondere aandacht voor landen die voor de EU risico's op het gebied van irreguliere migratie of veiligheid met zich meebrengen. De EU merkt voorts op dat om te voldoen aan het visuminformatiesysteem (VIS), de informatiesystemen van Oekraïne nog aanvullende technische aanpassingen nodig zullen hebben die na toetreding kunnen worden gedaan.

De EU neemt met betrekking tot **Schengen en de buitengrenzen** nota van de goede en voortgezette operationele samenwerking met Frontex op het gebied van grensbewaking en opleidingen. De EU verzoekt Oekraïne deze samenwerking verder te ontwikkelen. De EU verzoekt Oekraïne ook verder te werken aan de implementatie van een doeltreffend en efficiënt grensbeheersysteem in overeenstemming met de Europese methode voor geïntegreerd grensbeheer. De EU herinnert eraan dat belangrijke delen van het Schengenacquis, waaronder het ontbreken van controles aan de binnengrenzen, afhankelijk zullen worden gesteld van de naleving door Oekraïne van aanvullende objectieve vereisten die in het kader van het Schengenevaluatiemechanisme moeten worden geverifieerd. De EU neemt nota van de toezegging van Oekraïne om een Schengenactieplan aan te nemen ter voorbereiding op de toetreding van het land tot het Schengegebied.

Wat de **vervalsing van de euro** betreft, merkt de EU op dat Oekraïne de samenwerking tussen instanties op het gebied van de strafbaarstelling van valsemunterij moet intensiveren, en neemt zij nota van het voornemen van Oekraïne om het bureau voor economische zekerheid te versterken. De EU verzoekt Oekraïne tevens het Verdrag van Genève ter bestrijding van de valsemunterij te bekrachtigen en uit te voeren.

5. Economische criteria

The EU neemt er nota van dat Oekraïne eraan hecht een **functionerende markteconomie** te worden. De EU onderstreept de aanhoudende binnenlandse consensus over de fundamentele beginselen van het economisch beleid, waaronder de inzet voor de houdbaarheid van de begroting, macrofinanciële stabiliteit en de toepassing van de marktbeginnselen. De EU neemt er nota van dat de ongerechtvaardigde agressie van Rusland de economische activiteit extreem onder druk heeft gezet. De EU merkt op dat de doeltreffende werking van de markteconomie, ondanks enige vooruitgang in de afgelopen jaren, nog steeds wordt beperkt door een zwak ondernemingsklimaat, een hoge graad van informaliteit en een lage toegang tot financiering en innovatie. De EU verzoekt Oekraïne systematisch en grondig gevolg te geven aan zowel de beleidsaanbevelingen van de EU in de uitbreidingspakketten, als de toezeggingen in het kader van het Oekraïneplan, die Oekraïne zullen helpen om aan de economische criteria te voldoen en de informele economie aan te pakken. De EU moedigt Oekraïne aan zijn toezeggingen na te komen in het kader van IMF-programma's, en ten aanzien van elke andere internationale organisatie die Oekraïne zou ondersteunen bij het voldoen aan de economische criteria.

De EU neemt er nota van dat Oekraïne vooruitgang boekt wat betreft zijn **vermogen om het hoofd te bieden aan concurrentiedruk en marktkrachten binnen de Unie**. Ondanks de resterende lacunes en ondanks de uiterst moeilijke omstandigheden als gevolg van de opzettelijke aanvallen van Rusland op Oekraïnes energie- en vervoersinfrastructuur, neemt de EU er met voldoening nota van dat Oekraïne aanzienlijke inspanningen heeft geleverd om zijn energie- en vervoersinfrastructuur in stand te houden en vooruitgang te boeken met de digitalisering van de economie en de kwaliteit van het onderwijs. De EU onderstreept dat de investeringen in alle gebieden van de fysieke infrastructuur moeten worden voortgezet en moeten worden ondersteund door een verbeterd beheer van overheidsinvesteringen en bestuurlijke hervormingen. De EU verzoekt Oekraïne zijn productiviteit en concurrentievermogen te verbeteren, aangezien deze momenteel nog worden belemmerd door tekorten aan arbeidskrachten en aanhoudend lage uitgaven voor O&O en innovatie.

De EU verzoekt Oekraïne de verantwoordingsplicht van het ondernemingsbestuur van zowel particuliere als staatsbedrijven te waarborgen door de verantwoordelijkheden van raden van bestuur bij de uitvoering van risicobeheerbeleid te verduidelijken, onder meer op het gebied van corruptiebestrijding. De EU verzoekt Oekraïne te voorkomen dat er opnieuw oligarchische of monopolistische structuren ontstaan in sectoren die worden geprivatiseerd.

6. Hoofdstuk 5 - Openbare aanbesteding

De EU merkt op dat het beleid van Oekraïne met betrekking tot openbare aanbestedingen gedeeltelijk is afgestemd op het EU-acquis. De EU verzoekt Oekraïne het beginsel van gelijke behandeling van marktdeelnemers uit de EU en Oekraïne in het gehele systeem voor overheidsopdrachten te waarborgen, met inbegrip van klassieke en nutssectoren, concessies en publiek-private partnerschappen (PPP's) en overheidsopdrachten op defensiegebied. Wat de **klassieke sector en de nutssector** betreft, verzoekt de EU Oekraïne om een evaluatie van het toepassingsgebied van de wetgeving, uitsluitingen daarvan, gronden voor het gebruik van de onderhandelingsprocedure, definities en gemengde opdrachten, waardering, selectie- en gunningscriteria, aanbestedingsmethoden, alsmede wijzigingen in en beëindiging van contracten. De EU neemt er nota van dat Oekraïne zijn wetgeving gedeeltelijk heeft aangepast op het gebied van **concessies en PPP's** en verzoekt Oekraïne de bepalingen inzake lokalisatie – en met name de vestigingsvereisten –, de definitie, selectie en uitsluiting van marktdeelnemers en de beperking van het operationele risico voor de particuliere partij te herzien. De EU onderstreept dat Oekraïne zijn wetgeving inzake **overheidsopdrachten op defensie- en veiligheidsgebied** moet verbeteren, de onafhankelijkheid van de twee aanbestedende diensten moet waarborgen, iets moet doen aan de tekortkomingen met betrekking tot de ontoereikende definitie van aanbestedende diensten, het ontbreken van bepaalde procedures, criteria en vereisten voor de kwalificatie van marktdeelnemers, onvolledige bepalingen inzake onderaanneming en een gebrek aan specifieke defensiegerelateerde toetsingsmechanismen.

De EU merkt op dat Oekraïne maar beperkt voorbereidingen heeft getroffen op het gebied van de **uitvoerings- en handhavingscapaciteit** inzake overheidsopdrachten. De EU onderstreept dat Oekraïne in beperkte mate over voldoende personele en financiële middelen beschikt om het systeem voor overheidsopdrachten te beheren, terwijl de capaciteit om openbare aanbestedingsprocedures uit te voeren en op de naleving ervan toe te zien, met name het gebruik van elektronische aanbestedingssystemen, verder toereikend blijft. De EU verzoekt Oekraïne de transparantie van zijn systeem voor overheidsopdrachten te vergroten door het aantal aanbestedingsprocedures buiten het elektronische aanbestedingssysteem flink terug te dringen, duidelijke regels in te voeren voor de toepassing van niet-prijsgerelateerde criteria en de methoden voor het definiëren van de vereisten voorafgaand aan de aanbesteding en de kostenberekeningsmethoden te verbeteren. De EU verzoekt Oekraïne de doeltreffendheid van het controle- en toezichtorgaan verder te verbeteren.

De EU neemt er nota van dat Oekraïne zijn wetgeving gedeeltelijk heeft aangepast aan het EU-acquis betreffende **rechtsmiddelen**. De EU verzoekt Oekraïne zijn wetgeving te herzien om tegenstrijdigheden met betrekking tot de termijnen voor het indienen van klachten en wachttermijnen die negatieve gevolgen hebben voor de doeltreffendheid van de beroepsprocedure weg te werken. De EU onderstreept dat Oekraïne zijn wetgeving inzake rechtsmiddelen met betrekking tot concessies en PPP's, vereenvoudigde aanbestedingen en onderhandse opdrachten die buiten het elektronische aanbestedingssysteem worden gegund, moet herzien en meer op het acquis moet afstemmen. De EU onderstreept dat de inspanningen van Oekraïne om de bestuurlijke capaciteit van het antimonopoliecomité van Oekraïne te verbeteren, moeten worden voortgezet. De EU neemt er nota van dat Oekraïne vooruitgang blijft boeken met zijn systeem voor het beheer van elektronische klachten, met daarin ook de bekendmaking van besluiten van aanbestedende diensten over aanbestedingen in geval van annulering. De EU verzoekt Oekraïne de capaciteit van de administratieve rechtbank die bevoegd is voor beroepen verder te versterken.

De EU onderstreept dat Oekraïne de **integriteit** bij overheidsopdrachten moet versterken door de risicobeoordelingen voor corruptiebestrijding, de interne en externe controles en de auditmechanismen te verbeteren. De EU verzoekt Oekraïne ervoor te zorgen dat de transparantie- en integriteitsvereisten duidelijk in zijn wetgeving inzake overheidsopdrachten worden geformuleerd, en vraagt Oekraïne ook een op overheidsopdrachten toegesneden corruptiebestrijdingsstrategie aan te nemen en uit te voeren.

7. Hoofdstuk 18 – Statistiek

De EU merkt op dat de **statistische infrastructuur** van Oekraïne gedeeltelijk in overeenstemming is met het EU-acquis. De EU verzoekt Oekraïne voldoende financiële en personele middelen toe te wijzen aan de statistieksector om volledige aanpassing aan het EU-acquis te bereiken. Oekraïne wordt ook verzocht de volledige professionele onafhankelijkheid van de Staatsdienst voor de Statistiek van Oekraïne (State Statistics Service of Ukraine, SSSU) en andere producenten van officiële statistieken (met name de Nationale Bank van Oekraïne en het ministerie van Financiën) te waarborgen en alle in het kader van het EU-acquis vereiste gegevens aan Eurostat toe te zenden.

De EU neemt er nota van dat Oekraïne een aantal van de belangrijkste **EU-classificaties** voor de productie van statistieken gebruikt, maar dat er nog nieuwere versies moeten worden ingevoerd. De EU verzoekt Oekraïne verder werk te maken van statistische registers zodat het EU-acquis volledig wordt nageleefd.

De EU onderstreept dat Oekraïne zijn wetgeving slechts gedeeltelijk aan het EU-acquis inzake **statistiek** heeft aangepast, en dat er op alle gebieden nog veel werk moet worden verzet. De EU verzoekt Oekraïne verdere vooruitgang te boeken op alle statistische gebieden om volledige overeenstemming met het acquis te bereiken.

8. Hoofdstuk 32 – Financiële controle

De EU neemt er nota van dat Oekraïne gedeeltelijk voldoet aan de EU-normen inzake **interne financiële controle bij de overheid** en verzoekt Oekraïne te zorgen voor een doeltreffender uitvoering, met name op het gebied van de gedelegeerde verantwoordingsplicht van bestuurders en risicobeheer. De EU onderstreept dat de capaciteit van de interne-auditfunctie moet worden versterkt en verzoekt Oekraïne ook de rol van de nationale auditdienst te verduidelijken.

De EU neemt er nota van dat Oekraïne zijn wetgeving gedeeltelijk heeft aangepast aan het EU-acquis inzake de externe audit. De EU onderstreept dat Oekraïne de politieke, financiële en administratieve onafhankelijkheid en het mandaat van de Rekenkamer van Oekraïne moet versterken, in overeenstemming met de INTOSAI-vereisten. De EU verzoekt Oekraïne de samenwerking tussen de Rekenkamer en de Verkhovna Rada van Oekraïne te verbeteren om het toezicht op de staatsbegroting te versterken. De auditwerkzaamheden moeten worden verbeterd, met bijzondere aandacht voor het effect ervan en met het oog op afstemming op de internationale normen.

De EU verzoekt Oekraïne zijn nationale wetgeving volledig aan te passen aan de EU-richtlijn betreffende de strafrechtelijke bestrijding van fraude die de **financiële belangen van de Unie** schaadt.

De EU verzoekt Oekraïne de samenwerking tussen de nationale bevoegde autoriteiten op het gebied van de **bescherming van de euro tegen valsemunterij** formeel tot stand te brengen en te versterken, en neemt er nota van dat Oekraïne zijn wetgeving gedeeltelijk heeft aangepast aan het EU-acquis op dit gebied.

* * *

Gezien de huidige stand van de voorbereidingen van Oekraïne merkt de EU op dat, met dien verstande dat Oekraïne vorderingen moet blijven maken met de aanpassingen aan en de uitvoering van het EU-acquis en de relevante Europese normen voor cluster 1, Oekraïne aan de volgende tussentijdse ijkpunten moet voldoen alvorens de volgende stappen in het onderhandelingsproces over de cluster kunnen worden genomen:

- *op horizontaal niveau voor cluster 1* waarborgt Oekraïne een nauwlettend en permanent toezicht op de continue uitvoering van de routekaarten voor de rechtsstaat, de hervorming van het openbaar bestuur en de werking van de democratische instellingen door middel van een robuust en multidisciplinair toezichtmechanisme, waarbij bijzondere aandacht moet uitgaan naar de toereikendheid van de personele en financiële middelen, de institutionele capaciteit, de naleving van vastgestelde termijnen en een actieve en zinvolle dialoog met het maatschappelijk middenveld.

Hoofdstuk 23 – Rechterlijke macht en grondrechten

Oekraïne voert zijn alomvattende justitiële hervorming verder uit en bewerkstelligt daarbij verbeteringen op het gebied van onpartijdigheid, onafhankelijkheid, verantwoording, kwaliteit en efficiëntie binnen het rechtsstelsel, in overeenstemming met het EU-acquis en de Europese normen. Oekraïne zal met name aan dit tussentijdse ijkpunt voldoen zodra het:

- de onafhankelijkheid, integriteit, status en institutionele capaciteit van de bestuursorganen en de zelfbestuursorganen voor justitie en rechtsvervolging heeft versterkt, onder meer door vacatures in te vullen en tastbare vooruitgang te boeken bij de optimalisering van het justitieel bestuur, het rechtbankbeheer en de dienstverlening van de openbaar aanklager om de efficiëntie van deze organen te vergroten;

- de structurele onafhankelijkheid, integriteit en verantwoordingsplicht op alle niveaus van de rechterlijke macht verder heeft versterkt, met name door de selectieprocessen op basis van verdienste te verbeteren; de integriteitsdoorlichtingsprocedures voor de rechters van het Hooggerechtshof en andere hoge rechtscolleges en de selectieprocedures voor het Hooggerechtshof te herzien en de selectiecommissie voor de leden van de hogere kwalificatiecommissie van rechters van Oekraïne (HQCJ) onverwijld uit te breiden, waarbij door internationale partners aangewezen onafhankelijke deskundigen op zinvolle wijze worden betrokken; de selectie- en de ontslagprocedure voor de procureur-generaal en hooggeplaatste aanklagers transparanter en meer op verdiensten gebaseerd te maken; de bepalingen te schrappen die de benoeming en overplaatsing van aanklagers naar regionale afdelingen van het openbare ministerie en naar het bureau van de procureur-generaal zonder vergelijking mogelijk maken, en het bureau van de procureur-generaal het recht te geven op toegang tot al het materiaal van het vooronderzoek; de doorlichting van zittende rechters met behulp van de raad voor openbare integriteit te bevorderen en de attestatie van openbaar aanklagers te bevorderen; de achterstand in tuchtzaken aan te pakken en de tucht- en corruptiepreventie-instrumenten en de handhaving daarvan te verbeteren, met inbegrip van integriteitsverklaringen, en aanzienlijke vorderingen te maken bij de implementatie van een transparante willekeurige toewijzing van zaken;
- de kwaliteit van de rechtspraak heeft verbeterd, onder meer door het flink terugbrengen van het tekort aan rechters en ondersteunend personeel, de invoering van een doeltreffende periodieke prestatie-evaluatie van rechters en openbare aanklagers op basis van duidelijke en objectieve regels en beoordelingscriteria, en een hervorming van de balie, alsook door de toegang tot en de kwaliteit van het stelsel voor juridisch onderwijs en justitiële opleidingen voor rechters en aanklagers te blijven hervormen;

- heeft gezorgd voor verbetering van de efficiëntie en de prestaties van de rechtbanken en het openbaar ministerie, onder meer door de wetgeving inzake de procedure van het Grondwettelijk Hof te verbeteren, het quorum van het Grondwettelijk Hof en de tijdige benoeming van internationaal doorgelichte kandidaten te garanderen, rekening te houden met de relevante aanbevelingen van de Commissie van Venetië, het gebruik van alternatieve geschillenbeslechting uit te breiden, de rechtsbijstand en de handhaving van rechterlijke beslissingen te verbeteren, onder meer door concrete stappen te zetten om de wettelijke moratoria geleidelijk af te schaffen, de digitalisering van het rechtsstelsel te bevorderen en een nieuwe administratieve rechtbank op te richten na een deugdelijke en geloofwaardige selectie van rechters met de zinvolle betrokkenheid van onafhankelijke deskundigen.

Oekraïne boekt aanzienlijke verdere vooruitgang bij het aanpakken en voorkomen van corruptie. Oekraïne zal met name aan dit tussentijdse ijkpunt voldoen zodra het:

- vooruitgang heeft geboekt met de juridische en strategische kaders voor corruptiebestrijding en deze aanhoudt en continu implementeert, met inbegrip van significante geleidelijke aanpassing aan het EU-acquis en de uitvoering van de desbetreffende aanbevelingen van de Greco, de OESO en de OVSE/ODIHR, met een doeltreffende coördinatie, budgettering, monitoring en evaluatie;
- de onafhankelijkheid, de doeltreffendheid van het mandaat en de operationele capaciteit van de gespecialiseerde instellingen voor corruptiebestrijding (voor zowel de preventie als de onderdrukking van corruptie) heeft vergroot, onder meer door de rechtsbevoegdheid van het nationale bureau voor corruptiebestrijding van Oekraïne (NABU) uit te breiden tot alle openbare functies met een hoog risico en door de afdeling corruptiebestrijding van het openbaar ministerie (SAPO) de nodige bevoegdheden te verlenen om strafrechtelijke procedures tegen parlementsleden te starten zonder voorafgaande goedkeuring van de procureur-generaal;

- de efficiëntie van het kader voor corruptiepreventie heeft versterkt door verdere vooruitgang te boeken bij de ontwikkeling en handhaving van juridische kaders en beleidskaders met betrekking tot vermogensverklaringen, de bescherming van klokkenluiders, belangenconflicten, lobbyactiviteiten, de financiering van politieke partijen en verkiezingscampagnes, met inbegrip van effectieve, proportionele en voldoende afschrikkende sancties in geval van schendingen;
- tastbare vooruitgang heeft geboekt in de richting van een solide staat van dienst op het gebied van onderzoeken, vervolgingen en veroordelingen in corruptiezaken, met name definitieve veroordelingen op hoog niveau, en het aantal en de totale waarde van in beslag genomen, bevroren en geconfisqueerde vermogensbestanddelen heeft verhoogd, onder meer door de bepaling inzake de automatische afsluiting van strafzaken als gevolg van het verstrijken van de termijnen van het vooronderzoek uit de wetgeving te schrappen en de bestaande termijnen te herzien;
- de mainstreaming van concrete corruptiebestrijdingsmaatregelen heeft verbeterd door middel van risicobeoordelingen en systeemintegriteitsmaatregelen in sectoren die het kwetsbaarst zijn voor corruptie.

Oekraïne voert verdere verbeteringen door wat betreft de bescherming van de grondrechten in de praktijk. Oekraïne zal met name aan dit tussentijdse ijkpunt voldoen zodra het:

- de uitvoering van het juridische kader en beleidskader voor de grondrechten en de handhaving ervan in de praktijk heeft verbeterd, met name door de capaciteit van onafhankelijke instellingen voor de grondrechten te versterken en voorbereidingen te treffen voor het herstel van de grondrechten en fundamentele vrijheden zodra de staat van beleg is beëindigd;
- de hervorming van het gevangeniswezen en de detentie heeft voortgezet, onder meer met verbeterde omstandigheden, en maatregelen heeft genomen om mishandeling te voorkomen en tegen te gaan;
- de wetgeving inzake gegevensbescherming heeft aangenomen en is begonnen met de uitvoering ervan in overeenstemming met het EU-acquis, inclusief het versterken van de capaciteit van de nationale commissie inzake de bescherming van persoonsgegevens;

- de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid en pluriformiteit van de media heeft versterkt door de onafhankelijkheid en institutionele capaciteit van de publieke media en de mediatoezichthouder, alsook de waarborgen ter bescherming van journalisten te verbeteren;
- verdere vooruitgang heeft geboekt bij de aanpassing van de nationale wetgeving aan het EU-acquis inzake gelijkheid en non-discriminatie, waaronder het EHRM-arrest van 1 juni 2023, en inzake haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen, de rechten van personen met een handicap, gendergelijkheid en de bestrijding van gendergerelateerd geweld, de procedurele rechten van verdachten en beklaagden in strafprocedures en de rechten van slachtoffers;
- vooruitgang heeft geboekt in de richting van een geïntegreerd systeem voor kindbescherming en aanpassing aan het EU-acquis inzake de rechten van het kind, en vorderingen heeft gemaakt in de richting van de-institutionalisering van kinderen zonder ouderlijke zorg en van personen met een handicap (volwassenen en kinderen);
- is doorgedaan met de consistente uitvoering – in overeenstemming met de Europese normen en het onderhandelingskader – van de desbetreffende wetten en verbintenissen ter bescherming van de rechten van personen die tot nationale minderheden behoren, die integraal deel uitmaken van het herziene actieplan van Oekraïne voor de bescherming van de rechten van personen die tot nationale minderheden behoren.

Hoofdstuk 24 – Justitie, vrijheid en veiligheid

Oekraïne boekt concrete vooruitgang bij de bestrijding van zware en georganiseerde criminaliteit. Oekraïne zal met name aan dit tussentijdse ijkpunt voldoen zodra het:

- heeft gezorgd voor verdere aanpassing aan het EU-acquis inzake de bestrijding van georganiseerde criminaliteit, onder meer op het gebied van het onderzoek naar en de strafbaarstelling van witwassen en de bevrozing en confiscatie van vermogensbestanddelen;

- concrete vooruitgang heeft geboekt naar het aantonen van een solide staat van dienst op het gebied van onderzoeken, vervolgingen en definitieve veroordelingen op alle gebieden van zware en georganiseerde criminaliteit (waaronder mensenhandel en seksueel misbruik van kinderen, cybercrime, handel in vuurwapens, de productie van en handel in drugs, het witwassen van geld en terrorismebestrijding);
- concrete vooruitgang heeft geboekt bij de alomvattende hervorming van het staatsbureau voor onderzoek, waarbij door internationale partners aangewezen onafhankelijke deskundigen op zinvolle wijze worden betrokken;
- heeft aangetoond dat het bij het bestrijden van zware en georganiseerde criminaliteit, waaronder het witwassen van geld, een geloofwaardige en systematische praktijk hanteert om financiële onderzoeken in te stellen;
- tastbare vooruitgang heeft geboekt bij het aantonen van een solide staat van dienst op het gebied van inbeslagneming en definitieve confiscatie van vermogensbestanddelen en het verbeteren van het systeem voor de ontneming en het beheer van vermogensbestanddelen, onder meer door vooruitgang te boeken met de hervorming van het agentschap voor de ontneming en het beheer van vermogensbestanddelen, waarbij door internationale partners aangewezen onafhankelijke deskundigen op zinvolle wijze worden betrokken;
- tastbare vooruitgang heeft geboekt bij het ontmantelen van netwerken voor mensenhandel en het voorkomen en bestrijden van het illegaal bezit van en de illegale handel in vuurwapens, onder meer door het nationale contactpunt voor handvuurwapens en lichte wapens operationeel te maken;
- het institutionele kader heeft versterkt, met name door de bevoegdheden van de rechtshandhavingsinstanties duidelijker af te bakenen en hun onafhankelijkheid en integriteit, operationele, analytische en IT-capaciteiten, samenwerking tussen instanties en opleiding voor rechtshandhavingspersoneel te verbeteren;
- zijn bestuurlijke capaciteit heeft uitgebreid zodat het voldoet aan de EU-eisen inzake justitiële samenwerking in strafzaken, burgerlijke en handelszaken, en doeltreffende samenwerking met Eurojust en het EOM garandeert.

Oekraïne levert meer inspanningen voor de samenwerking op het gebied van drugs. Oekraïne zal met name aan dit tussentijdse ijkpunt voldoen zodra het:

- een functionerend nationaal systeem voor vroegtijdige waarschuwing met voldoende middelen heeft opgezet, het nationaal drugswaarnemingscentrum heeft versterkt en vooruitgang heeft geboekt met de afstemming van zijn wetgeving op het EU-acquis inzake drugs en drugsprecursoren, alsook de vernietiging van drugs;
- tastbare vooruitgang heeft geboekt in de richting van een solide staat van dienst op het gebied van inbeslagnames en vernietiging van drugs en confiscatie van daaraan gerelateerde vermogensbestanddelen.

Oekraïne levert resultaten op het gebied van legale en irreguliere migratie, asiel en kwesties in verband met het Schengenacquis en de buitengrenzen en het visumbeleid. Oekraïne zal met name aan dit tussentijdse ijkpunt voldoen zodra het:

- heeft gezorgd voor betere afstemming op het EU-acquis op het gebied van migratie, asiel, visumbeleid en grensbeheer, met inbegrip van verdere aanpassing aan de Europese methode voor geïntegreerd grensbeheer;
- zijn institutionele capaciteiten en de samenwerkings- en coördinatiemechanismen tussen de autoriteiten die betrokken zijn bij het beheer van migratie, grenzen en asiel heeft versterkt, en de strijd tegen irreguliere migratie en migrantensmokkel heeft geïntensiveerd;
- zijn asielstelsel heeft verbeterd, met inbegrip van procedures die het recht garanderen om asiel aan te vragen en beroep aan te tekenen tegen beslissingen.

* *

Gezien de huidige stand van de voorbereidingen van Oekraïne en mits Oekraïne voldoet aan de tussentijdse ijkpunten, horizontaal en voor de hoofdstukken over de rechtsstaat, merkt de EU op dat, met dien verstande dat Oekraïne vorderingen moet blijven maken met de aanpassingen aan en de uitvoering van het EU-acquis dat wordt aangehaald in de hieropvolgende hoofdstukken en onverminderd aanvullende voorwaarden die worden vastgelegd in de verdere ijkpunten voor cluster 1, deze hoofdstukken alleen voorlopig kunnen worden afgesloten wanneer de EU het erover eens is dat aan de volgende ijkpunten is voldaan:

Hoofdstuk 5 - Openbare aanbesteding

- Oekraïne stemt zijn nationale rechtskader volledig af op het EU-acquis ten aanzien van alle gebieden die verband houden met overheidsopdrachten, met inbegrip van concessies, publiek-private partnerschappen, overheidsopdrachten op defensiegebied, waarbij de integriteit van aanbestedingsinstanties wordt gewaarborgd, en internationale overeenkomsten waarin bepaalde overheidsopdrachten worden vrijgesteld van de regels voor overheidsopdrachten, overeenkomstig het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, de EU-wetgeving inzake overheidsopdrachten en andere ter zake doende bepalingen van het EU-acquis.
- Oekraïne voorziet in adequate bestuurlijke, operationele en institutionele capaciteit op alle niveaus, en neemt passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de nationale wetgeving op dit gebied tijdig voor de toetreding naar behoren wordt uitgevoerd en gehandhaafd. Dit omvat een bewezen staat van dienst op het gebied van:
 - het voorbereiden van praktische uitvoerings- en toezichtsinstrumenten (daaronder begrepen administratieve voorschriften, instructies, handboeken en standaardbestekken);
 - de versterking van de controlemechanismen die nodig zijn om de volledige kennis en betrouwbaarheid van het systeem te waarborgen, onder meer door te zorgen voor vroegtijdige audits, nauwlettend toezicht op en grotere transparantie van de uitvoeringsfase van overheidsopdrachten op basis van systematische risicobeoordelingen, waarbij prioriteit wordt gegeven aan controles in sectoren en procedures die het kwetsbaarst zijn voor corruptie en fraude, waaronder defensie, energie en wederopbouw;

- het effectief functioneren van het stelsel van rechtsmiddelen, ook met betrekking tot concessies, publiek-private partnerschappen en overheidsopdrachten op defensiegebied;
 - betere risicobeoordelingen, eisen op het gebied van kostentransparantie, zorgvuldigheid van inschrijvers en handhavingsmechanismen om corruptie en belangenconflicten bij overheidsopdrachten te voorkomen en te bestrijden, zowel op centraal als op lokaal niveau.
- Oekraïne toont aan dat het beschikt over een beproefd, eerlijk en transparant systeem voor overheidsopdrachten, dat voorziet in een efficiënt, effectief en economisch nuttig gebruik van overheidsmiddelen, ruimte voor mededinging en krachtige waarborgen en actie tegen corruptie.

Hoofdstuk 18 – Statistiek

- Oekraïne verstrekt belangrijke macro-economische gegevens (nationale rekeningen en statistieken over de financiële posities van de overheid/BTP) overeenkomstig de methode van het van kracht zijnde Europees systeem van rekeningen (ESR), alsook het daarmee verband houdende ESR-programma voor de overdracht van gegevens, de kennisgevingsvereisten inzake het bni en de BTP en andere ter zake doende vereisten, samen met een uitvoerige beschrijving van de gebruikte methode; Eurostat heeft de ingediende gegevens en beschrijvingen reeds geverifieerd en reeds bevestigd dat er wordt voldaan aan de EU-regels inzake tijdigheid, volledigheid, coherentie, transparantie en nauwkeurigheid.
- Oekraïne neemt een routekaart aan voor: i) het opvullen van de resterende lacunes in alle ESR-tabellen, ii) de overdracht van de resterende tabellen uit het ESR-programma voor de overdracht van gegevens, iii) het opvullen van de resterende lacunes in de informatie die samen met de BTP-tabellen moet worden geleverd, en, iv) de uitvoering van de resterende methodische kwesties. Eurostat bevestigt de relevantie van de routekaart.

Hoofdstuk 32 – Financiële controle

- Oekraïne neemt passende maatregelen om te zorgen voor de correcte uitvoering van het regelgevingskader dat van toepassing is op de interne controle, met inbegrip van de gedelegeerde verantwoordingsplicht van bestuurders en risicobeheer. De institutionele capaciteit van de interne-auditfunctie wordt versterkt om de correcte uitvoering en handhaving van de nationale wetgeving inzake interne financiële controle bij de overheid te waarborgen.
- De politieke, financiële en administratieve onafhankelijkheid en het mandaat van de Rekenkamer van Oekraïne worden gewaarborgd, in overeenstemming met de normen van de Internationale Organisatie van Hoge Controle-instanties (INTOSAI).
- Oekraïne heeft zijn wetgeving aangepast aan het EU-acquis inzake de bestrijding van fraude en andere onwettige activiteiten die de financiële belangen van de Unie schaden. Oekraïne zorgt voor het mandaat en de operationele capaciteit voor zijn nationale coördinatie op het gebied van fraudebestrijding om te zorgen voor voldoende en doeltreffende coördinatie van fraudebestrijdingsactiviteiten. Oekraïne komt met een efficiënte nationale fraudebestrijdingsstrategie ter bescherming van de financiële belangen van de EU. Oekraïne toont aan dat het op solide wijze met de Commissie, het OLAF en het Europees Openbaar Ministerie (EOM) samenwerkt met betrekking tot gemelde onregelmatigheden en onderzoeken waarmee EU-middelen zijn gemoeid.
- Oekraïne brengt zijn wetgeving in overeenstemming met het EU-acquis betreffende de echtheidscontrole van euromunten, en ratificeert en implementeert het Internationaal Verdrag van Genève van 1929 ter bestrijding van valsemunterij.

* *

Gedurende het gehele onderhandelingsproces zal er toezicht worden gehouden op de voortgang die wordt geboekt bij de aanpassing aan en de uitvoering van het EU-acquis en de desbetreffende Europese normen. De EU benadrukt dat zij bijzondere aandacht zal besteden aan de monitoring van alle bovengenoemde specifieke vraagstukken, zodat de bestuurlijke capaciteit van Oekraïne, zijn capaciteit voor de volledige afstemming van zijn wetgeving op het EU-acquis in alle in deze cluster genoemde sectoren en verdere vorderingen met de uitvoering en handhaving kunnen worden gewaarborgd. Bijzondere aandacht moet uitgaan naar het verband van deze cluster met andere onderhandelingsclusters. Een definitieve beoordeling van de aanpassing van de wetgeving van Oekraïne aan het EU-acquis en de Europese normen ter zake, evenals van het vermogen van Oekraïne om het EU-acquis uit te voeren, zal pas in een later stadium van de onderhandelingen mogelijk zijn. De EU verzoekt Oekraïne om, naast alle informatie die de EU met het oog op de onderhandelingen over deze cluster kan verlangen en die aan de Conferentie moet worden verstrekt, geregeld gedetailleerde schriftelijke informatie aan de Associatieraad te verstrekken over de voortgang die met de uitvoering van het EU-acquis wordt gemaakt.

Gezien het bovenstaande zal de Conferentie te gelegener tijd op deze cluster moeten terugkomen.

Voorts herinnert de EU eraan dat er tussen 3 juni 2026 en de afsluiting van de onderhandelingen nieuw EU-acquis kan zijn ontstaan.